

O Igimarasussukovi, který jedl své ženy /Inuitské pověsti očima Árona z Hůrky (1822–1869)/

Putovní výstava – 24 ráků Nielsen 70 x 100 cm (7 na výšku, 17 na šířku) ve dvou přepravních bednách, CZ-DE-GL popisky

Výstava knižních ilustrací Árona z Hůrky, grónského umělce, který jako první vylíčil drsné inuitské pověsti ze zorného úhlu původních obyvatel Arktidy. Překlad Zdeňka Lyčky v nakladatelství Argo (2016) vychází z dánské verze pořízené Kirsten Thistedovou *Således skriver jeg, Aron / Samlede fortællinger og illustrationer af Aron fra Kangeq (1822–1869)* s přihlédnutím ke grónskému originálu. Největším kladem knihy je maximálně autentické zachycení grónské lidové slovesnosti, a to nikoli zvenčí, ale očima rodilých pozorovatelů, a to jak po literární, tak výtvarné stránce. Výbor vhodně doplňuje inuitské texty, které již byly v češtině publikovány, zejména *Grónské mýty a pověsti* Knuda Rasmussena s ilustracemi Martina Velíška (Argo 1998, 2007, 2021).

Áron z Hůrky (1822–1869) se narodil v rodině ochranovského katechety Kristiána Heinricha v osadě Hůrka (Kangeq) na nejvzdálenějším okraji skupiny ostrůvků poblíž dnešního grónského hlavního města Nuuku. Mladý Áron pokračoval v rodinné tradici; nejprve asistoval otci a posléze se stal pomocným pastorem v misii Nový Ochronov, vzdálené od Hůrky asi 20 kilometrů, což představovalo za klidného počasí pouhých několik hodin jízdy na kajaku. Když roku 1858 dánský královský inspektor pro jižní Grónsko Hinrich Johannes Rink zahájil práci na velkolepém souhrnném díle, ve kterém se pokusil zachytit grónské pověsti v podání desítek místních vypravěčů, stal se Áron jeho hlavním ilustrátorem. Na

Rinkovo přání ilustroval rovněž pověsti ze sbírky pastora Pedera Kragha, který sloužil ve 20. letech 19. století v severním Grónsku a svou sbírku dal později Rinkovi k dispozici. Áron neustále rozvíjel své všestranné umělecké schopnosti. Prvními kresbami opatřil texty svého otce a také texty bratrance Kristiána, pak se věnoval Rinkově sbírce a souboru P. Kragha, až se nakonec dostal k vlastnímu psaní příběhů, jež ilustroval. Svá vyprávění často končil slovy: „Tak píšu já, Áron“, což inspirovalo Kirsten Thistedovou k názvu dvoudílné knihy inuitských pověstí v grónské a dánské verzi s Áronovými

ilustracemi, kterou k 20. výročí grónské samosprávy vydalo v roce 1999 nakladatelství Atuakkiorfik. O celkovém rozsahu Áronovy práce neměl nikdo dlouho ani tušení. Teprve když roku 1960 polární badatel a umělec Eigil Knuth publikoval velkou sbírku jeho akvarelů, kterou objevil v kodaňském Národním muzeu, stal se Áron okamžitě vysoce uznávaným umělcem. Áron nebyl pouze ilustrátor a spisovatel, byl rovněž zručný lovec. Kvůli jízdě na kajaku však býval často nemocný, až se nakazil tuberkulózou, na kterou předčasně ve svých 47 letech zemřel – stejně jako jeho otec.

Kirsten Thistedová (1957) je docentkou v Oddělení menšin na Katedře mezikulturních a regionálních studií Kodaňské univerzity. V letech 1990–1994 byla lektorkou na Grónské univerzitě (Ilisimatusarfik). Během studií severské literatury a eskymologie napsala disertační práci na téma ústního vyprávění příběhů (orálního storytellingu) v Grónsku. Publikovala několik knih s touto tematikou, včetně grónských orálních tradic zapsaných a ilustrovaných Áronem z Hůrky: *Taama allattunga, Aron / Sâledes skriver jeg, Aron* (1999), v českém překladu *O Igimarasussukovi, který jedl své ženy / Inuitské pověsti očima Árona z Hůrky (1822–1869)* (Argo 2016). Přeložila také několik děl ze současné grónské literatury. Spolu s Karin Langgårdovou vydala knihu *Od ústní tradice k rapu: Literatury polárního severu* a publikovala stať *Historie a perspektivy výzkumu v Grónsku*. V současné době se podílí na výzkumných programech *Arktické rozpravy* a *Arktická modernita* na Univerzitě v Tromsø v Norsku. Je vedoucí projektu *Dánsko a noví Severní Atlantik* na Kodaňské univerzitě.

Premiérová vernisáž výstavy proběhla v květnu 2016 v Českém centru Praha za přítomnosti dánského ministra kultury Bertela Haardera a českého ministra kultury Daniela Hermana. V letech 2016–18 výstava procestovala Grónsko (Nuuk, Qaqortoq, Kangaamiut, Uummannaq, Ilulissat) a poté byla instalována v německém Greifswaldu. Pak následovalo představení v Třeboni, Táboře, Kutné Hoře, Třebíči, Chocni a Bílině. V roce 2019 byla součástí Arktického festivalu v Teplicích a po instalaci v polské Poznani obohatila Arktický festival 2020–21 v Ústí nad Labem.